

320/31/2010

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
kirjaamo@tem.fi

4.11.2010

Lausuntopyyntöne 19.10.2010 TEM/1949/03.01.01/2010

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAEIKSI TEKES – TEKNOLOGIAN JA INNOVAATIOIDEN KEHITTÄMISKESKUKSESTA ANNETUN LAIN SEKÄ JULKISISTA HANKINNOISTA ANNETUN LAIN 6 §:N MUUTTAMISESTA

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Valtiontalouden tarkastusviraston lausuntoa otsikkokokhossa mainitusta luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Luonnoksen keskeinen sisältö jakautuu kahteen osaan. Toisaalta siinä ehdotetaan säädettäväksi eräitä poikkeuksia laissa julkisista hankinnoista säädetyistä menettelytavoista koskien Tekes – teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuselta valtionavustuslain nojalla rahoitusta saaneita pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja toisaalta siinä esitetään joitakin muutoksia kehittämiskeskuksen johtotoelmiin. Tarkastusvirasto käsittelee lausunnossaan poikkeuksia julkisista hankinnoista annetusta laissa esitettyihin säädöksiin.

Lausuntonaan tarkastusvirasto esittää seuraavaa:

Esityksen tavoitteena on yksinkertaistaa ja keventää pienten ja keskisuurten yritysten hankintamenettelyjä sellaisissa hankinnoissa, joihin liittyy kehittämiskeskuksen rahoitusta yli puolet hankinnan kohteen arvosta. Laissa julkisista hankinnoista säädetty hankintamenettely on koettu raskaaksi ja siitä on todettu aiheutuvan myös huomattavia kuluja hankintayksikölle. Siten se on rajoittanut pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksia hyödyntää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan tarkoitettua rahoitusta. Esityksellä vähennettäisiin hallinnollista taakkaa ja kustannuksia ja tehostettaisiin pienten ja keskisuurten yritysten innovaatiotoimintaa, minkä oletetaan edistävän uuden ja uusituvan liiketoiminnan syntymistä.

Pääasiallisia keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi on ehdotuksessa kaksi. Ehdotuksella mahdollistettaisiin se, että kehittämiskeskus voisi kilpailuttaa tavaran- ja palveluntuottajat niiden pienten ja keskisuurten yritysten puolesta, jotka saavat siltä rahoitusta tutkimus-, kehittämis- tai innovaatiotoimintaan. Lisäksi kehittämiskeskuselta rahoitusta tutkimus-, kehittämis- tai innovaatiotoimintaa saaneet pienet ja keskisuuret yritykset vapautettaisiin kokonaan noudattamasta lakia julkisista hankinnoista kansalliset kynnyksarvot ylittävien, mutta EU-kynnyksarvojen alle jäävien hankintojen osalta. Niitä varten säädettäisiin omat

VALTIONTALouden TARKASTUSVIRASTO

► Postiosoite: PL 1119, 00101 Helsinki ► Käyntiosoite: Annankatu 44, 00100 Helsinki
► Puhelin: (09) 4321 ► Faksi: (09) 432 5820

kevyemmät kilpailutussäännöt valtioneuvoston asetuksessa tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Tarkastusvirasto pitää esityksen tavoitteita hankintamenettelyjen ja niiden aiheuttaman kustannusrasituksen keventämisestä, pienten- ja keskisuurten yritysten innovaatiotoiminnan edistämistä ja uuden liiketoiminnan syntyminen edistämistä tärkeinä ja kannatettavina. Samalla se kuitenkin haluaa kiinnittää huomiota joihinkin etuihin, joita nykyisin voimassa olevilla säädöksillä julkisista hankinnoista on.

Tällä hetkellä julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö on tiivis kokonaisuus, joka koostuu vain kahdesta laista ja yhdestä valtioneuvoston asetuksesta. Nämä kolme säädöstä tunteva on ollut perillä koko hankintalainsäädännöstä Suomessa. Tämä on mahdollistanut kaikille valtionhallinnon hankinta-asiantuntijoille suunnatun yhteisen koulutuksen ja ohjeistuksen. Se on helpottanut hankinta-asiantuntemuksen kerryttämistä ja hankintojen sääntöjen mukaisuuden tarkastamista ja valvontaa. Tarjouskilpailuihin osallistuvien yritysten näkökulmasta tarjousmenettelyä on helpottanut se, että kilpailutusten säännöt ovat olleet samat kaikkien hankintayksiköiden järjestämissä tarjouskilpailuissa.

On mahdollista, että julkisia hankintoja koskevien sääntöjen noudattaminen koetaan raskaaksi ja kulurasitusta aiheuttavaksi muissakin hankintayksiköissä kuin nyt kommentoitavana olevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi tarkoitetuissa. Tilanne saattaa olla samankaltainen esimerkiksi muita valtionavustuksia saavissa yrityksissä tai kolmannen sektorin toimijoissa. Jos yhdellä hallinnonalalla tai yhden avustustyyppin kohdalla otetaan käyttöön omat kevenneet hankintasäännöt, saattaa seurauksena olla paineita vastaavien poikkeuksien säätämiseen myös muiden avustustyyppien tai hallinnonalojen kohdalla. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi onkin jo mainittu kohdassa 6. (Riippuvuus muista esityksistä) maa- ja metsätalousministeriössä valmisteilla oleva HE maatalouden rakennetuista annetun lain ja julkisista hankinnoista annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi esitetyistä muutoksista hankintalainsäädäntöön uuden 3 §:n 3 momentin lisääminen Tekes – teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksesta annettuun lakiin olisi vaikutuksiltaan hankintalainsäädännön kokonaisuuteen vähäisempi. Sen osalta hankintoja koskevat menettelytapasäännökset säilyisivät ennallaan. Kehittämiskeskuselle annettaisiin mahdollisuus toimia eräänlaisen yhteishankintayksikkönä siltä tutkimus- kehittämis- tai innovaatiotoimintaan rahoitusta yli puolet hankinnan arvosta saaneiden pienten ja keskisuurten yritysten puolesta. Menettelyllä saavutettaisiin hankinnoissa mahdollisesti skaalaetuja ja tehostettaisiin siten julkisten varojen käyttöä, mutta kehittämiskeskus joutuisi luopumaan puhtaasta rahoittajaviranomaisen roolista. Sillä olisi jatkossa rooli myös myöntämänsä rahoituksen käytössä.

Hallituksen esitysluonnoksen toinen muutos hankintalainsäädäntöön, jossa kehittämiskeskuselta rahoitusta saaneet yritykset eräissä tilanteissa vapautettaisiin

siin noudattamasta lakia julkisista hankinnoista ja niitä varten luotaisiin oma kevennetty kilpailuttamismenettely, olisi suurempi ja periaatteelliselta kannalta merkittävämpi. Ehdotuksen avulla ehkä saavutettaisiin niitä tavoitteita, joihin luonnoksessa hallituksen esitykseksi on viitattu, mutta samalla menetettäisiin jossain määrin hankintalainsäädännön yhtenäisyydestä saatavia etuja. Jos ehdotettu säädösmuutos saisi myöhemmin seuraajikseen muitakin avustustyyppi- tai hallinnonalakohtaisia poikkeuksia tai kevennyksiä hankintasääntöihin, voisi julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö lopulta pirstaloitua varsin moniin lakeihin ja asetuksiin. Ehdotus merkitsee myös poikkeusta viime vuosina vallalla olleeseen pyrkimykseen yhdenmukaistaa erilaisiin valtionavustuksiin liittyviä sääntöjä ja käytäntöjä yli viranomais- ja hallinnonalarajojen.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta saaneita pieniä ja keskiuuria yrityksiä koskevan kevennetyn hankintamenettelyn luomista koskevan esityksen osalta tarkastusvirasto katsoo, että on vielä kerran arvioitava ylittävätkö ehdotuksella saavutettavat edut ehdotuksesta aiheutuvat haitat. Samalla voitaisiin pohtia, voitaisiinko samoja etuja saada esimerkiksi keventämällä jotenkin kansalliset kynnysarvot ylittäviä mutta EU-kynnysarvot alittavia hankintoja koskevia sääntöjä kaikkien hankintayksiköiden osalta tai kaikkien valtionavustuksen saajien osalta. Jos avustustyyppi- tai hallinnonalakohtaiset poikkeukset kuitenkin osoittautuvat ainoaksi tai parhaaksi keinoksi hankintasääntöjen keventämiseen, tulisi kaikki tarvittavat poikkeukset pyrkiä valmistelemaan mahdollisimman koordinoitusti ja yhdenmukaisesti.

Pääjohtaja

Tuomas Pöysti

Johtava tilintarkastaja

Kaj von Hertzen

VALTIONTALouden TARKASTUSVIRASTO

► Postiosoite: PL 1119, 00101 Helsinki ► Käyntiosoite: Antinkatu 1, 00100 Helsinki
► Puhelin: (09) 4321 ► Faksi: (09) 432 5820